ANALYSE VERKIEZINGSPLANNEN: GOEDE INTENTIES, MAAR WAT IS HET WAARD?

Posted on 21 oktober 2025 by Stan van Kesteren

Welke plannen hebben politieke partijen voor mensen met een beperking of chronische ziekte? Wij analyseerden de verkiezingsprogramma's.

Category: Verkiezingen

Lees onze analyse van de verkiezingsprogramma's 2025 (pdf)

Analyse op basis van vier thema's

Ieder(in) onderzocht wat er in de partijprogramma's staat over het verbeteren van de positie van mensen met een beperking of chronische ziekte en hun naasten. Dat deden we aan de hand van vier thema's:

- VN-verdrag Handicap
- Rechtspositie van mensen met een beperking
- Zorg en ondersteuning
- Bestaanszekerheid

Deze thema's komen uit onze verkiezingsoproep 'Tijd voor gelijke rechten', die we samen met onze achterban opstelden. Deze oproep is in juli naar de politieke partijen verstuurd.

Goede intenties, maar doorrekeningen Centraal Planbureau (CPB) geven een ander beeld

Veel partijprogramma's hebben oog voor mensen met een beperking. Zo heeft een ruime meerderheid (11 van de 15 partijen) het VN-verdrag Handicap opgenomen in hun verkiezingsprogramma. Deze politieke partijen vinden dat Nederlandse wetten en beleid beter moet voldoen aan het verdrag. Maar uit de financiële doorrekeningen van de verkiezingsprogramma's door het Centraal Planbureau (CPB) blijkt een ander beeld. Daarin is bijvoorbeeld te zien dat politieke partijen de stapeling van zorgkosten vergroten door hogere eigen bijdragen of flink willen bezuinigen op zorg. Alleen GroenLinks-PvdA bezuinigt niet op zorg. ChristenUnie investeert in de gehandicaptenzorg.

Ieder(in) vindt dat een nieuwe regering naast de mooie woorden in de verkiezingsprogramma's voldoende geld en middelen moet uittrekken voor beter beleid. Werk aan verbeteringen in samenwerking met mensen met een beperking of chronische ziekte en hun naasten.

Politieke partijen hebben onvoldoende aandacht voor lokale vertegenwoordiging van mensen met een beperking

Sommige partijen in hun verkiezingsprogramma's willen dat oneerlijke verschillen tussen gemeenten aangepakt worden (CDA, D66, VVD, DENK, NSC, GroenLinks-PvdA, Partij voor de Dieren). Wel valt op dat geen enkele partij in het verkiezingsprogramma aandacht vraagt voor het versterken van de lokale belangenbehartiging voor mensen met een beperking. Dat is zorgelijk,

want veel wetten voor sociale zekerheid, zorg en ondersteuning worden door gemeenten uitgevoerd. Sterke lokale belangenbehartiging is noodzakelijk voor goede, passende uitvoering.

Problemen in complexe zorg krijgen te weinig aandacht

In de verkiezingscampagne gaat het regelmatig over zorg. Veel partijen noemen de zorg voor mensen met een beperking of chronische ziekte en hun naasten in hun verkiezingsprogramma. Een aantal partijen pleit net als Ieder(in) voor één loket.

In de meeste partijprogramma's is helaas maar weinig aandacht voor de problemen in de zorg voor mensen met een intensieve zorg- en ondersteuningsvraag. Die problemen moeten dringend worden opgelost. GroenLinks-PvdA heeft hier wel aandacht voor en noemt mogelijke oplossingen. De ChristenUnie heeft veel aandacht voor de financiering van de gehandicaptenzorg en het belang van het persoonsgebonden budget (pgb).

Bestaanszekerheid: kostendelersnorm is in beeld, maar de eigen bijdragen voor langdurige zorg (Wlz) nog niet

Bestaanszekerheid lijkt een minder belangrijk verkiezingsthema, maar is gelukkig niet helemaal van de politieke agenda verdwenen. Veel partijen willen iets doen aan de stapeling van zorgkosten, al gaat het dan vooral over het verlagen van het eigen risico en/of de zorgpremie.

Sommige partijen (CDA, SP, Partij voorde Dieren, SGP en NSC) willen wel specifiek iets doen aan de stapeling van zorgkosten voor mensen met een beperking. Ook pleiten een paar partijen (GroenLinks-PvdA, ChristenUnie en Partij voor de Dieren) voor een betere inkomenspositie voor mensen met een beperking.

Veel politieke partijen pleiten voor het afschaffen van de kostendelersnorm. Dat is een maatregel waarbij mensen die samenwonen worden gekort op hun uitkering. De politieke partijen hebben echter helemaal geen aandacht voor andere belemmeringen voor mensen met een beperking om te gaan samenwonen, bijvoorbeeld de torenhoge eigen bijdrage voor de Wet langdurige zorg (Wlz) die wordt berekend op basis van het inkomen van het huishouden.

Lees de analyse van Ieder(in) voor de scores per partij

Wil je meer weten over hoe de afzonderlijke partijen scoren op de bovengenoemde thema's? Lees dan onze analyse. Daarin vind je overzichtelijke afbeeldingen met de standpunten per thema (voorzien van een alt-tekst om ze toegankelijk te maken voor blinden en slechtzienden).

We vroegen de politieke partijen om een reactie op onze analyse. Je vindt de reacties in de bijlage van de analyse.

Download de Analyse verkiezingsprogramma's 2025 van Ieder(in) - (pdf)

Downloads

Analyse verkiezingsprogramma's 2025 door Ieder(in) - (pdf)